

QUICKSCAN WET NATUURBESCHERMING

RIJNHAVEN

TE ROTTERDAM

Ecologie

Rapportage quickscan Wet natuurbescherming

Rijnhaven te Rotterdam

Opdrachtgever	Red Company B.V. Westerlaan 17 3016 CK Rotterdam
Rapportnummer	14916.001
Versienummer	D2
Status	Eindrapportage
Datum	31 maart 2021
Vestiging	Zuid-Holland Max Euwelaan 21-29 3062 MA Rotterdam 088 - 5001600 rotterdam@econsultancy.nl
Opsteller	Mevrouw K.J. van der Hulst, MSc
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	Mevrouw M.M.J. van der Aa, MSc
Paraaf	

Kwaliteitszorg

Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en onderzoeksbureaus die werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en die de belangen behartigt van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbers een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Econsultancy werkt volgens een dynamisch kwaliteits- en milieusysteem, zoals beschreven in het kwaliteits- en milieuhandboek. Ons kwaliteits- en milieusysteem is gecertificeerd volgens de eisen in de NEN-EN-ISO 9001 en NEN-EN-ISO 14001.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving ten aanzien van natuurwetgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten en het al dan niet voorkomen van soorten. De gebruikte informatie omtrent verspreiding van soorten is deels afkomstig uit de NDFF en mag niet zonder toestemming worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden. Econsultancy aanvaardt op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

In het algemeen kan gesteld worden dat een quickscan geldig is voor een periode van 2 tot 3 jaar, tenzij in deze periode de ecologische omstandigheden wezenlijk zijn veranderd en/of de Wet natuurbescherming, dan wel inzichten hieromtrent zijn gewijzigd. Bij uitstel van de uitvoering van een project met meer dan 3 jaar verdient het de aanbeveling de resultaten van de quickscan opnieuw te toetsen.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
2	GEBIEDSBESCHRIJVING	2
	2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving	2
	2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie en voorgenomen ingrepen	5
3	ONDERZOEKSMETHODIEK	6
4	OVERZICHT VAN DE NATIONALE NATUURWETGEVING	7
	4.1 Zorgplicht	7
	4.2 Soortenbescherming	7
	4.3 Gebiedenbescherming	8
	4.4 Houtopstanden	9
5	AANGETROFFEN EN TE VERWACHTEN BESCHERMDE SOORTEN	10
	5.1 Vogels	10
	5.2 Vleermuizen	12
	5.3 Overige zoogdieren	15
	5.4 Reptielen	16
	5.5 Amfibieën	16
	5.6 Vissen	16
	5.7 Ongewervelden	17
	5.8 Vaatplanten	17
6	TOETSING AAN SOORTENBESCHERMING	19
	6.1 Algemene broedvogels	19
	6.2 Vleermuizen	19
	6.3 Algemene grondgebonden zoogdieren en algemene amfibieën	20
	6.4 Vaatplanten	20
	6.5 Overige soort(groep)en	21
7	TOETSING AAN GEBIEDENBESCHERMING	22
	7.1 Natura 2000	22
	7.2 Natuurnetwerk Nederland	23
8	HOUTOPSTANDEN	24
9	SAMENVATTING EN CONCLUSIES	25

1 INLEIDING

Econsultancy heeft van Mees Ruimte & Milieu opdracht gekregen voor het uitvoeren van een quickscan Wet natuurbescherming aan de Rijnhaven te Rotterdam.

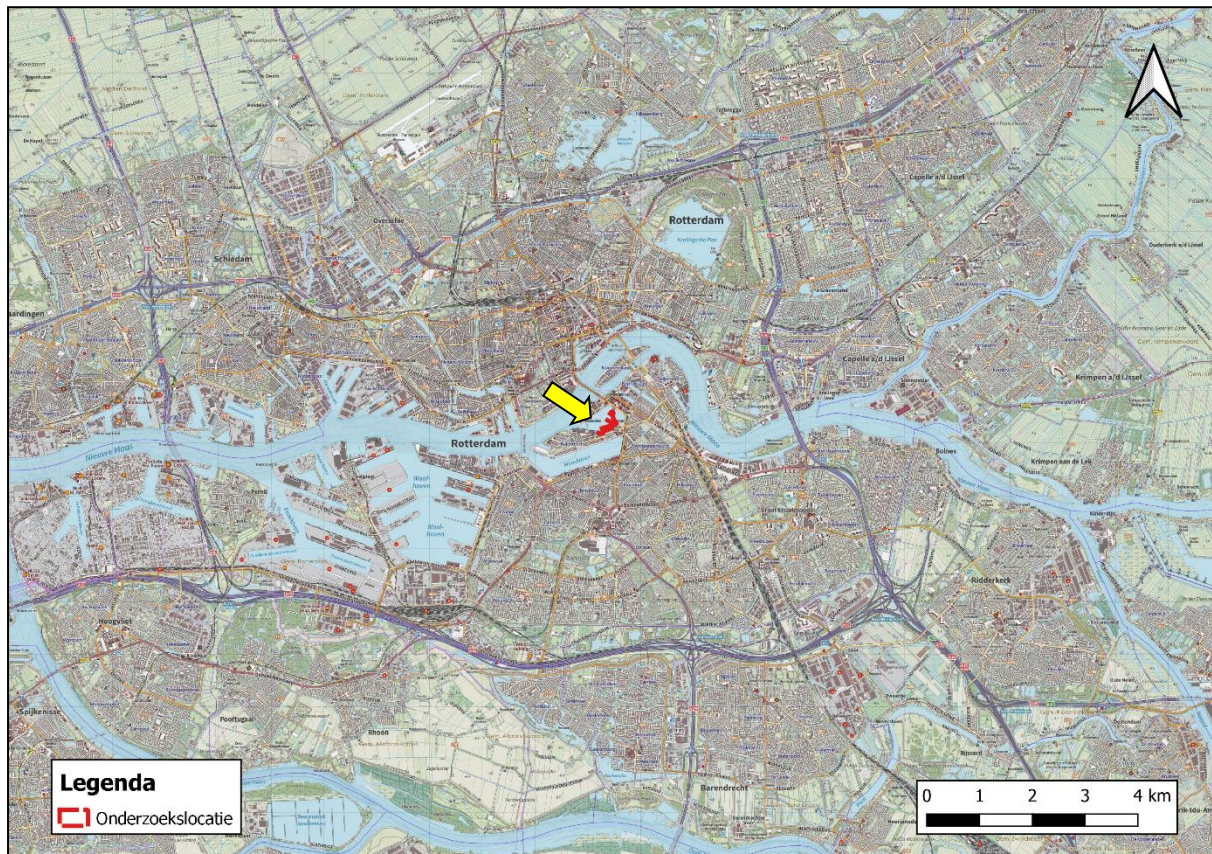
De quickscan Wet natuurbescherming is uitgevoerd in het kader van de voorgenomen herontwikkeling van de onderzoekslocatie. De quickscan Wet natuurbescherming heeft als doel in te schatten of er op de onderzoekslocatie planten- en diersoorten aanwezig of te verwachten zijn, die volgens de Wet natuurbescherming een beschermde status hebben en die mogelijk negatieve invloed kunnen ondervinden door de voorgenomen ingreep. Tevens is beoordeeld of de voorgenomen ingreep invloed kan hebben op Natura 2000-gebieden, houtopstanden die middels de Wet natuurbescherming zijn beschermd, of op gebieden die deel uitmaken van het Natuurnetwerk Nederland.

Econsultancy is lid van de branchevereniging "Netwerk Groene Bureaus" en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen. In dat kader verklaart Econsultancy ten behoeve van de onderzoekslocatie niet eerder betrokken te zijn geweest voor ecologische advisering of ecologisch onderzoek.

2 GEBIEDSBESCHRIJVING

2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving

De onderzoekslocatie ($\pm 37.000 \text{ m}^2$) ligt aan de Rijnhaven, circa 1,7 kilometer ten zuiden van de kern van Rotterdam. Zie figuur 1 voor de topografische ligging van de onderzoekslocatie. De onderzoekslocatie betreft de fabriekshallen en bijbehorende kantoorgebouwen gelegen aan de Rijnhaven Zuidzijde 15 en een deel van het wateroppervlak van de Rijnhaven (figuur 2).

Figuur 1. Topografische ligging van de onderzoekslocatie.

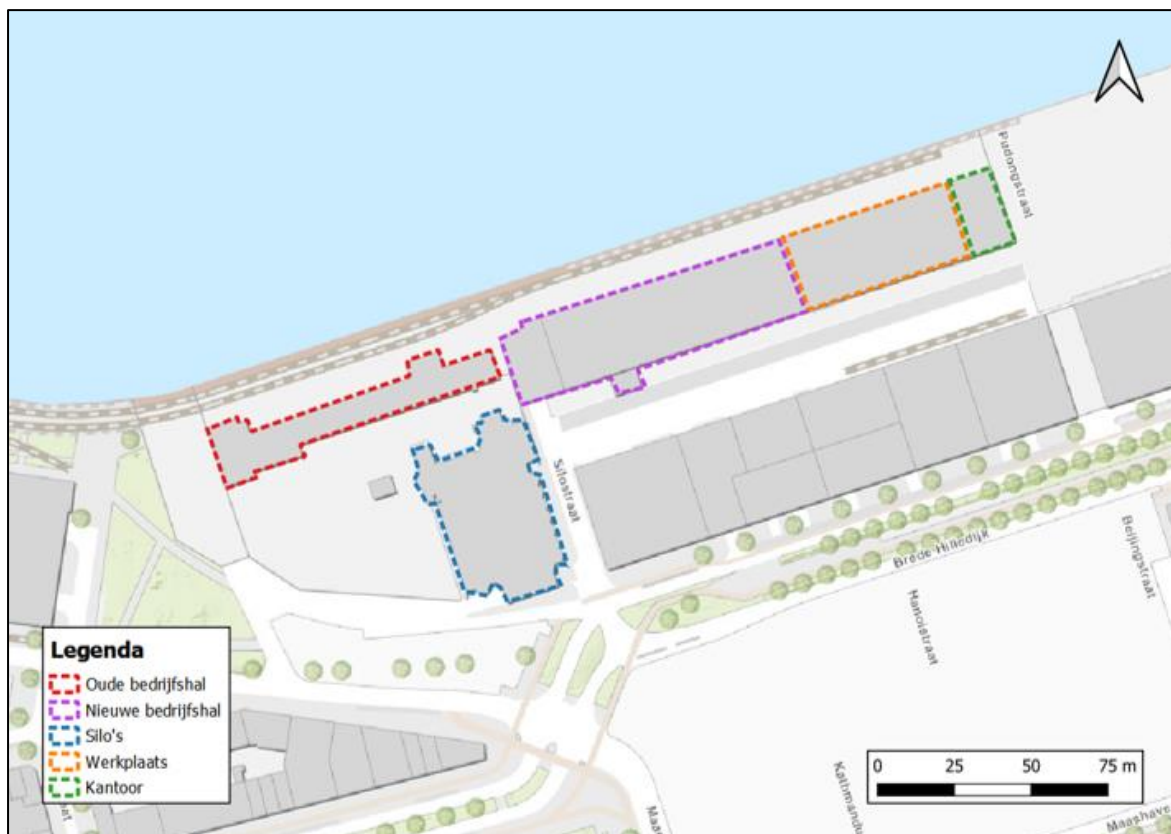
Het deel van de onderzoekslocatie op de kade is bebouwd met de monumentale bedrijfshallen van de Codrico fabriek. Het betreft een samengesteld complex van diverse hoogtes en bouwmaterialen (zie figuur 2). Het gehele complex is voornamelijk opgetrokken uit baksteen. Het complex heeft een plat dak met daklijst. Het meest oostelijke deel van het complex betreft het kantoorgebouw met receptie (figuur 2, kantoor). Deze bebouwing is deels één en deels twee verdiepingen hoog. Naast het kantoorgebouw ligt een gelijkvloerse werkplaats met garagedeuren (figuur 2, oranje). Daarnaast liggen de productiehallen, welke vijf tot zeven verdiepingen hoog zijn. De oostelijke bedrijfshal (figuur 2, paars) is recenter gebouwd dan de westelijke bedrijfshal (figuur 2, rood). De bovenste laag van de nieuwere bedrijfshal bestaat volledig uit metalen beplating waaronder het ventilatiesysteem ligt. De oudere bedrijfshal, gelegen aan de meest westelijke zijde van de bebouwing, heeft een liftschaft aan de zuidzijde van het gebouw. Aan de gevels van productiehallen zitten vele raampartijen die op enkele na niet open kunnen en filterschermen. Als grondstof voor het productieproces worden granen en graanproducten gebruikt, welke opgeslagen worden in silo's (figuur 2, blauw). De silo's staan in het zuidelijke deel van de onderzoekslocatie en zijn hoger dan de productiehallen. Bovenop de silo's staat een kubus met rondom raampartijen. Alle bebouwing is onderling verbonden met luchtbruggen.

Rond de silo's staan enkele bakstenen muren met open stootvoegen en wanden van golfplaat. Ten zuidwesten van de silo's ligt een grasveld met een border van sierstruiken en enkele bomen. Aan de zuidkant van de bebouwing, aan weerszijden van de silo's, liggen parkeervoorzieningen. Op het grasveld na is het terrein verhard met betonnen platen en asfalt. Op het terrein staan enkele metalen constructies voor de overslag van graan. De kade van de Rijnhaven is beschoeid.

Het deel van de onderzoekslocatie op het water grenst aan de kade van de Rijnhaven en loopt door tot 250 meter van de kade af. Binnen dit oppervlak drijven enkele boeien. Aan de noordelijke grens van het wateroppervlak liggen boeien met daarin bomen (het Dobberende Bos) en een drijvende zaal voor evenementen.

De onderzoekslocatie ligt aan de Rijnhaven, onderdeel van het havengebied van Rotterdam. De Rijnhaven komt uit op de Maas. Ten zuiden van de bebouwing, buiten de onderzoekslocatie, ligt een rij bedrijfspanden met voornamelijk autogarages van één tot drie bouwlagen hoog met diverse uitvoeringen van de daken en muren. De onderzoekslocatie wordt verder ten zuiden en westen omgeven door nieuwbouw appartementencomplexen. Aan de overzijde van de Rijnhaven liggen hoogbouw appartementencomplexen en historische panden, zoals het Hotel New York.

In figuur 3 is een luchtfoto van de onderzoekslocatie en de directe omgeving weergegeven. De figuren 4 t/m 15 geven een impressie van de onderzoekslocatie, middels foto's die zijn genomen tijdens het veldbezoek.

Figuur 2. Topografische kaart met diverse onderdelen van het bedrijfscomplex aangegeven.

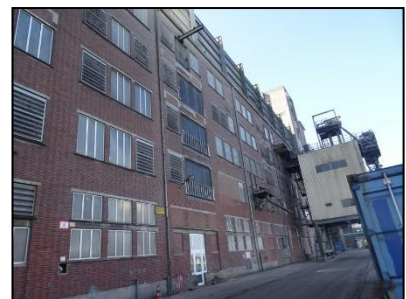
Figuur 3. Luchtfoto van de onderzoekslocatie.

Figuur 4. Vooraanzicht van het kantoorgebouw (kijkrichting naar het westen).

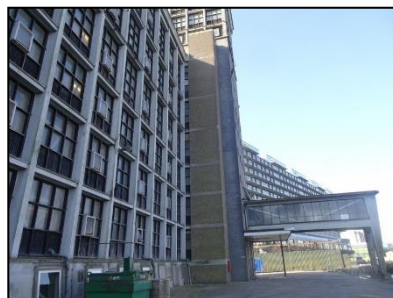
Figuur 5. Zicht op de gelijkvloerse werkplaats/garage en de kade aan de Rijnhaven (kijkrichting naar het westen).

Figuur 6. Zicht op de nieuwere productiehal (kijkrichting naar het zuiden).

Figuur 7. Zicht op materieel op de kade (kijkrichting naar het zuiden).

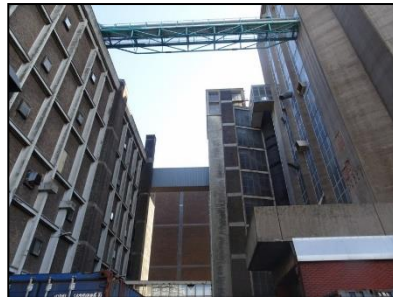
Figuur 8. Zicht op de oudere bedrijfshal (kijkrichting naar het westen).

Figuur 9. Zicht op de zijgevel van de oudere bedrijfshal.

Figuur 10. Zicht op de liftschacht bovenop de oudere bedrijfshal.

Figuur 11. Zicht op het fabriekscomplex met aan de linkerkzijde de oudere productiehal en aan de rechterzijde de silo's (kijkrichting naar het westen).

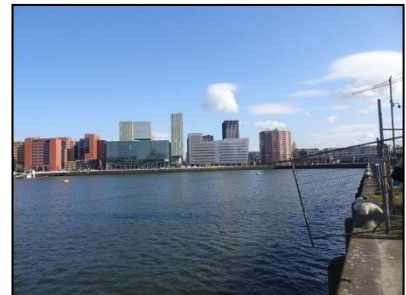
Figuur 12. Zicht op het fabriekscomplex met aan de linkerkzijde de oudere productiehal en aan de rechterzijde de silo's (kijkrichting naar het westen).

Figuur 13. Zicht op het grasveld (kijkrichting naar het zuiden).

Figuur 14. Overzichtsfoto van het fabriekscomplex met aan de linkerkzijde de productiehal en aan de rechterzijde de silo's (kijkrichting naar het noordoosten).

Figuur 15. Zicht op het wateroppervlak (kijkrichting naar het westen).

2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie en voorgenomen ingrepen

De initiatiefnemer is voornemens het merendeel van de bebouwing op de onderzoekslocatie te slopen en nieuwbouw op de locatie te realiseren. De nieuwbouw zal meerdere functies krijgen, waaronder kantoren, winkels, horeca, cultuur en wonen. In de Rijnhaven zal een stadsstrand gerealiseerd worden.

3 ONDERZOEKSMETHODIEK

Het onderzoek is uitgevoerd middels het verrichten van een veldbezoek en een bureauonderzoek. Op deze wijze is inzicht verkregen in de aanwezigheid van geschikt habitat en de daarbij te verwachten beschermde soorten, gesitueerd op of nabij de onderzoekslocatie.

Het veldbezoek is afgelegd op 26 maart 2021. Tijdens dit veldbezoek is de onderzoekslocatie, alsmede de directe omgeving beoordeeld. Gedurende het veldbezoek is gelet op de mogelijke aanwezigheid van beschermde en bedreigde soorten op basis van het aanwezige habitat. Waar mogelijk zijn de kades geïnspecteerd. De bebouwing is niet van binnen geïnspecteerd.

Verder is aan de hand van verspreidingsatlassen, andere standaardwerken en op basis van “expert judgement” nagegaan welke bijzondere planten- en diersoorten er voor kunnen komen op de onderzoekslocatie en zijn omtrent gebiedsbescherming gegevens van de provincie Zuid-Holland opgevraagd. Actuele verspreidingsgegevens van flora en fauna zijn uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) opgevraagd.

De quickscan Wet natuurbescherming is een toets van de ecologische potenties van de onderzoekslocatie en betreft geen volwaardig soort(en) specifiek onderzoek. Er zijn in het onderhavige onderzoek geen inventarisaties uitgevoerd van soorten en soortgroepen. Een ecologische inventarisatie bestaat meerdere veldbezoeken gedurende de voor de soortgroep meest gunstige periode van het jaar.

4 OVERZICHT VAN DE NATIONALE NATUURWETGEVING

Dit hoofdstuk geeft achtergrondinformatie over de natuurwetgeving waaraan de voorgenomen ingreep op de onderzoekslocatie wordt getoetst. Er wordt een globale toelichting gegeven ten aanzien van potentiële overtredingen van de Wet natuurbescherming bij de meest voorkomende soorten en soortgroepen. Dit hoofdstuk is niet toegespitst op de situatie op de onderzoekslocatie, maar geeft enkel een beschrijving van de vigerende wetgeving. De Wet natuurbescherming is gericht op:

- het beschermen en ontwikkelen van de natuur, mede vanwege de intrinsieke waarde en het behouden en herstellen van de biologische diversiteit;
- het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de natuur ter vervulling van maatschappelijke functies;
- het verzekeren van een samenhangend beleid gericht op het behoud en beheer van waardevolle landschappen, vanwege hun bijdrage aan de biologische diversiteit en hun cultuurhistorische betekenis, mede ter vervulling van maatschappelijke functies.

De bevoegdheid voor het verlenen van ontheffingen en vrijstellingen bij soortenbescherming ligt grotendeels bij de provincies. De provincie is bevoegd gezag voor de toetsing van handelingen met mogelijke gevolgen voor beschermde dier- en plantensoorten (de soortenbeschermingsbepalingen) én voor Natura 2000-gebieden (de gebiedenbeschermingsbepalingen). Alleen bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid, blijft het Rijk bevoegd gezag.

4.1 Zorgplicht

Het eerste artikel in de Wet natuurbescherming heeft betrekking op de zorgplicht en heeft betrekking op het voorkomen of beperken van schade aan soorten en gebieden, voor zover deze niet middels overige verbodsbepalingen zijn gereguleerd. Het gaat daarbij in de praktijk vooral om minder streng beschermde soorten, waarbij het onnodig doden, verwonden of beschadigen dient te worden vermeden.

In bijlage 1 wordt dit artikel nader toegelicht.

4.2 Soortenbescherming

Bij een quickscan wordt in beeld gebracht of er (potentiële) vaste rust- of voortplantingsplaatsen aanwezig zijn van de soorten uit de verschillende beschermingsregimes. Vervolgens wordt beoordeeld of de voorgenomen ingreep verstorend kan zijn en of nader onderzoek noodzakelijk wordt geacht.

De Wet natuurbescherming onderscheidt beschermingsregimes voor soorten op grond van internationale verdragen, aangevuld met soorten die vanuit een nationaal oogpunt beschermd worden. Hierdoor zijn er in de Wet natuurbescherming drie verschillende verbodsartikelen per categorie soorten;

- soorten van de Vogelrichtlijn (*artikel 3.1*);
- soorten van de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn (*artikel 3.5*);
- andere soorten (*artikel 3.10*).

In bijlage 1 worden deze artikelen nader toegelicht.

4.3 Gebiedenbescherming

Indien een plangebied in of nabij een beschermd gebied is gelegen, dan dient te worden bepaald of er een (extern) effect valt te verwachten. Het gaat daarbij om Natura 2000-gebieden en gebieden behorend tot het Natuurnetwerk Nederland.

4.3.1 Natura 2000

Natura 2000 is de benaming voor een Europees netwerk van natuurgebieden waarin belangrijke flora en fauna voorkomen, gezien vanuit een Europees perspectief. Met Natura 2000 wil men deze flora en fauna duurzaam beschermen. De staatssecretaris van Economische Zaken heeft voor Nederland ruim 160 Natura 2000-gebieden aangewezen. Gezamenlijk hebben ze een oppervlak van ruim 1,1 miljoen hectare. Ze maken deel uit van een samenhangend netwerk van natuurgebieden in de Europese Unie die zijn aangewezen op grond van de vogelrichtlijn en habitatrichtlijn. Het doel van Natura 2000 is het keren van de achteruitgang van de biodiversiteit.

Binnen een gebied kan spanning optreden tussen economie en ecologie. In een zogenaamd beheerplan leggen Rijk en provincies vast welke activiteiten, op welke wijze mogelijk zijn. Uitgangspunt is steeds het realiseren van ecologische doelen met respect voor en in een zorgvuldige balans met wat particulieren en ondernemers willen. Het opstellen gebeurt daarom in overleg met alle direct betrokkenen, zoals beheerders, gebruikers, omwonenden, gemeenten, natuurorganisaties en waterschappen. Samen geven ze invulling aan beleven, gebruiken en beschermen. Daar draait het om in de Nederlandse Natura 2000-gebieden (bron: Regiegroep Natura 2000).

Het is verboden zonder vergunning van gedeputeerde staten een project te realiseren dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied. (artikel 2.7, lid 2).

Handelingen die een negatieve invloed hebben op Natura 2000-gebieden, worden slechts onder strikte voorwaarden toegestaan. Een vergunning is vereist. Door middel van het Nederlandse vergunningstelsel wordt een zorgvuldige afweging gewaarborgd. De vergunningen zullen beoordeeld en afgegeven worden door de desbetreffende provincie.

4.3.2 Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied.

Het Natuurnetwerk Nederland bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden, waaronder de 20 Nationale Parken;
- gebieden waar nieuwe natuur aangelegd wordt;
- landbouwgebieden, beheerd volgens agrarisch natuurbeheer;
- ruim 6 miljoen hectare grote wateren: meren, rivieren, de Noordzee en de Waddenzee;
- alle Natura 2000-gebieden.

Conform artikel 1.12 van de Wet natuurbescherming dragen gedeputeerde staten in hun provincie zorg voor de totstandkoming en instandhouding van een samenhangend landelijk ecologisch netwerk, genaamd 'Natuurnetwerk Nederland'. Zij wijzen daartoe in hun provincie gebieden aan die tot dit netwerk behoren.

De planologische begrenzing en beschermingsregimes van het Natuurnetwerk Nederland loopt via het traject van de provinciale ruimtelijke structuurvisies en verordeningen.

4.4 Houtopstanden

De bescherming van houtopstanden conform hoofdstuk 4 van de Wet natuurbescherming heeft als doel om het aanwezige areaal bos in Nederland te behouden. Onder houtopstanden vallen alle zelfstandige eenheden van bomen, boomvormers of struiken van een oppervlakte van tien are of meer of rijbeplanting die meer dan twintig bomen omvat. In bijlage 1 (tabel VI) worden de regels nader toegelicht.

Wanneer houtopstanden geveld worden, niet vallende onder artikel 4.1 van de Wet natuurbescherming, geldt een meldingsplicht bij Gedeputeerde Staten van desbetreffende provincie (artikel 4.2 Wnb). Op basis van deze melding wordt door de provincie beoordeeld of de voorgenomen velling aanvaardbaar is in het kader van natuur- en landschapswaarden. Indien er geen bezwaar is om de houtopstanden te kappen, verplicht artikel 4.2 van de Wet natuurbescherming om binnen 3 jaar na het vellen of tenietgaan van de houtopstand op dezelfde grond houtopstanden opnieuw aan te planten. Er geldt een algehele vrijstelling van de herplantplicht voor houtopstanden die gekapt worden in het kader van natuurbeheer en natuurbehoud.

Indien bij de voorgenomen ontwikkeling herplantplicht geldt, maar niet voldaan kan worden aan de herplantplicht op de projectlocatie zelf, dan dient een ontheffing aangevraagd te worden met betrekking tot de herplantplicht bij de desbetreffende provincie. De provincie toetst vervolgens of voldaan wordt aan de bij de provinciale verordening gestelde regels voor herbeplanting op andere perceelsgronden. Deze regels hebben onder andere betrekking op de kwaliteit, oppervlakte en locatie van de andere grond en de natuurwaarde van de te vellen houtopstand. Tevens kan ontheffing verleend worden van herplantplicht ter plaatse, indien gewerkt wordt via een door het ministerie goedgekeurde gedragscode die gebruikt mag worden door een van de betrokken partijen voor een wijze van vellen en een wijze van herplanten.

5 AANGETROFFEN EN TE VERWACHTEN BESCHERMDE SOORTEN

Het voorkomen van planten- en diersoorten in een gebied wordt mede bepaald door de aanwezigheid van geschikt leefgebied. Een soort kan in zijn leefgebied gebruik maken van verschillende plekken om te verblijven. Al deze plekken (biotopen) kunnen een bepaalde functie voor de soort vervullen. In dit hoofdstuk wordt op basis van het aanwezige habitat / verblijfsmogelijkheden samen met verspreidingsgegevens beschreven welke beschermde soorten binnen de onderzoekslocatie kunnen voorkomen. Afhankelijk van de soort wordt ingegaan op de potentiële aanwezigheid van vaste rust- of voortplantingsplaatsen, foerageergebied en verbindingroutes. Tevens wordt beoordeeld of de voorgenomen plannen een negatief effect kunnen hebben op de mogelijk aanwezige beschermde soorten. In hoofdstuk 6 wordt beschreven welke juridische implicaties dit voor het project heeft.

5.1 Vogels

5.1.1 Broedvogels (nesten jaarrond beschermd)

Deze categorie betreft broedvogels waarvan de nesten ook beschermd zijn op het moment dat ze niet voor de voortplanting in gebruik zijn. Volgens de verspreidingsgegevens van de NDFF zijn in de afgelopen 5 jaar binnen enkele kilometers van de onderzoekslocatie vogelsoorten waargenomen waarvan de nestlocaties jaarrond beschermd zijn. Deze categorie 1-4 broedvogelsoorten zijn: boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, torenvalk, sperwer, steenuil en wespandief.

Op voorhand kunnen de soorten **boomvalk, buizerd, havik, ransuil, roek, sperwer** en **wespandief** uitgesloten worden als broedvogel op de onderzoekslocatie. Deze soorten broeden in bossen of half-open landschappen, vaak hoog in een boomkruin, waar ze grote nesten maken of hergebruiken. Op de onderzoekslocatie zijn geen aanwijzingen gevonden voor de aanwezigheid van deze soorten. In de bomen op de onderzoekslocatie is maar één nest waargenomen (in gebruik door een ekster, zie paragraaf 5.1.2). Het is daarom voor deze vogelsoorten redelijkerwijs uit te sluiten dat ze op of nabij de onderzoekslocatie broeden.

De **gierzwaluw** en de **huismus** broeden in bebouwing, in de gevels of onder de daken. De incidentele openingen in de buitenmuren van de bebouwing bieden naar verwachting onvoldoende ruimte om als broedlocatie voor huismus of gierzwaluw te functioneren en liggen dusdanig verspreid van elkaar dat broeden in (semi)kolonieverband niet waarschijnlijk wordt geacht (zie paragraaf 5.2). Tijdens het veldbezoek is een huismuskolonie waargenomen op 100 meter ten zuidwesten van de onderzoekslocatie. Gelet op de zingende mannetjes in de dakrand zitten en dat het veldbezoek uitgevoerd is in het broedseizoen van de huismus, zijn daar broedlocaties onder het dak aanwezig. De woonhuizen komen tevens overeen met typerend huismus habitat: woningen met dakpannen daken waaronder gebroed kan worden en opgaand groen voor dekking. Geschikte broedlocaties in combinatie met voldoende schuilmogelijkheden ontbreken op de onderzoekslocatie. Een nader onderzoek naar het voorkomen van nestlocaties van de gierzwaluw en de huismus wordt niet noodzakelijk geacht.

De **slechtvalk** broedt op hoge stenige bebouwing, zoals kantoorgebouwen, torens en fabrieksschoorstenen. De onderzoekslocatie zou daarmee geschikt kunnen zijn als nestlocatie voor de slechtvalk. Tijdens het veldbezoek, uitgevoerd in het broedseizoen van de slechtvalk, zijn geen slechtvalken waargenomen. Volgens een medewerker zat twee jaar een slechtvalknest op de brandtrap tussen de productiehallen in. Dit nest is echter twee jaar geleden verdwenen en tijdens het veldbezoek tevens niet waargenomen. Uit de verspreidingsgegevens blijkt dat na 2018 slechts enkele overvliegende individuen zijn waargenomen in een straal van 200 meter rond de bebouwing. Op basis

van deze gegevens kan de slechtvalk redelijkerwijs worden uitgesloten als broedvogel op de onderzoekslocatie.

De **torenvalk** broedt bij voorkeur in nestkasten maar ook in houtsingels, bosjes, hoogspanningsmasten en soms in nissen in bebouwing. De onderzoekslocatie zou daarmee in potentie geschikt kunnen zijn als nestlocatie voor de torenvalk. Echter ontbreekt geschikt foerageergebied in de nabije omgeving. Tevens zijn tijdens het veldbezoek, uitgevoerd in het broedseizoen van de torenvalk, geen torenvalken waargenomen. Uit de waarnemingen in het Uitvoerportaal van de NDFF blijkt dat torenvalken met name rond de snelwegen ten zuiden van het bebouwde deel van Rotterdam gezien zijn en met name overvliegend in de stad. Op basis van deze gegevens kan de slechtvalk redelijkerwijs worden uitgesloten als broedvogel op de onderzoekslocatie.

De **ooievaar** broedt tevens op hoge, stenige bebouwing, torens en fabrieksschoorstenen. Ooievaren foerageren met name op weilanden in het buitengebied. Tijdens het veldbezoek, uitgevoerd in het broedseizoen van de ooievaar, zijn geen ooievaren waargenomen. Waarnemingen van ooievaren in het NDFF Uitvoerportaal in Rotterdam hebben met name betrekking op het buitengebied van Rotterdam, wat typerend is voor ooievaar leefgebied. De onderzoekslocatie is door de stedelijke ligging en afstand van meer dan drie kilometer tot het buitengebied geen geschikte habitat voor ooievaren. Op basis van deze gegevens kan de ooievaar redelijkerwijs worden uitgesloten als broedvogel op de onderzoekslocatie.

De **steenuil** en **kerkuil** hebben de voorkeur voor kleinschalige cultuurlandschappen. De verspreidingsgegevens van steenuil en kerkuil van de NDFF hebben betrekking op incidentele waarnemingen in het bebouwde gebied van Rotterdam. De onderzoekslocatie is door het ontbreken van geschikte nestlocaties, de ligging van buitengebied op meer dan 3 kilometer afstand en de hoge mate van bebouwing ongeschikt als broedlocatie voor de steenuil en kerkuil. Nader onderzoek naar steenuil en kerkuil wordt niet noodzakelijk geacht.

De **grote gele kwikstaart** nestelt graag bij stromend water in een nis in de muur, bij boomwortels in natuurlijke oevers en onder bruggen. Door de steile kade was een volledige inspectie op nissen niet mogelijk. De kade van de onderzoekslocatie biedt echter geen geschikte broedhabitat voor de grote gele kwikstaart: Het water in de Rijnhaven is niet erg dynamisch en opgaand groen ontbreekt nabij de oevers volledig. Tijdens het veldbezoek zijn op en rondom de planlocatie ook geen grote gele kwikstaarten waargenomen. De waarnemingen uit het uitvoerportaal van de NDFF hebben met name betrekking op overwinterende individuen, die buiten het broedseizoen ook buiten hun broedterritorium foerageren. Het kan op voorhand redelijkerwijs worden uitgesloten dat op de onderzoekslocatie een grote gele kwikstaart broedt.

5.1.2 Broedvogels categorie 5 (nesten soms jaarrond beschermd)

De broedvogels waarvan het nest in uitzonderlijke gevallen eveneens jaarrond is beschermd, zijn voornamelijk holenbroeders, zoals spechten en mezen, of makers van grote nesten, zoals ekster en zwarte kraai. De bomen op de onderzoekslocatie kunnen nestgelegenheid bieden aan broedvogelsoorten zoals de **zwarte kraai** en de **ekster**. De bomen zijn geïnspecteerd en bevatten geen openingen of holtes. Er is één eksternest waargenomen in de bomen waar ook een ekster aan het bouwen was (figuur 16 en 17). Het gaat hierbij om algemeen voorkomende soorten, die ook in de directe omgeving voldoende broedgelegenheid hebben. Er zijn derhalve geen bijzondere ecologische omstandigheden die rechtvaardigen dat de nesten van genoemde soorten op de onderzoekslocatie een jaarrond beschermde status zouden moeten hebben. Het werken buiten het broedseizoen is voldoende om overtreding van de Wet natuurbescherming te voorkomen (zie hoofdstuk 6).

Figuur 16. Zicht op het grasveld met aan de rand een strook met struiken en bomen.

Figuur 17. Detailfoto van de boom zichtbaar in figuur 9. Zichtbaar is een eksternest met ekster die eraan werkt.

5.1.3 Overige broedvogels

De struiken en de bomen op de onderzoekslocatie kunnen nestgelegenheid bieden aan broedvogelsoorten zoals **merel**, **roodborst** en **winterkoning**. Op het platte dak kunnen bijvoorbeeld **zilvermeeuwen** broeden in het broedseizoen. Eén gevel aan de zuidzijde van de oudere productiehal bestaat uit vakken waar stadsduiven in roesten en waarschijnlijk in broeden (figuur 18). In een opening aan de onderzijde van de luchtbrug tussen de silo's en de productiehal zijn nestsporen aangetroffen van mogelijk een kauw of stadsduif (figuur 19). De nesten van alle voorgenoemde soorten zijn alleen beschermd op het moment dat ze als zodanig in gebruik zijn. Het werken buiten het broedseizoen is voldoende om overtreding van de Wet natuurbescherming te voorkomen (zie hoofdstuk 6).

Figuur 18. Stadsduif op roestplaats/nest.

Figuur 19. Detailfoto van luchtbrug tussen silo en productiehallen. Aangegeven met de rode cirkel is een gat in de betimmering waar nestmateriaal uitsteekt.

5.2 Vleermuizen

Volgens verspreidingsgegevens is de onderzoekslocatie gelegen in een deel van Nederland waar de volgende vleermuissoorten kunnen voorkomen: **gewone dwergvleermuis**, **ruige dwergvleermuis**, **gewone grootoorvleermuis**, **laatvlieger**, **meervleermuis**, **rosse vleermuis**, **watervleermuis**. In het NDFP Uitvoerportaal staan waarnemingen van de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger in de afgelopen vijf jaar in de omgeving van de onderzoekslocatie.

Verblijfplaatsen op de onderzoekslocatie

De bebouwing is in principe geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen, vanwege de aanwezigheid van geschikte kleine openingen onder de daklijsten rondom het gehele complex en diverse incidentele openingen (ontbrekende bakstenen, openingen rondom kabels, aansluitingen van betonnen platen) die toegang verlenen tot de spouwmuur, onder het dak of kleine ruimtes in de muur. Zie figuur 20 t/m 27 voor een selectie van de soorten openingen en ruimtes aanwezig in de bebouwing.

Bij de oudere bedrijfshal is ruimte tussen de buitenmuur en daklijst aanwezig. Ook zitten diverse openingen in de gevels door verval. De bovenste verdieping aan de zuidzijde is halfopen en afgezet door hekwerk tegen vogels, wat groot genoeg is voor vleermuizen. Bij de liftschacht onder de daklijst zijn krijtstegen aanwezig, onder een rand die onvoldoende ruimte voor vogels biedt. In het recenter gebouwde deel zijn minder openingen aanwezig. Wat daar met name vleermuisgeschikt is, zijn openingen tussen de betonnen blokken op het dak en openingen boven en onder de filterschermen die mogelijk toegang naar achterliggende ruimtes bieden.

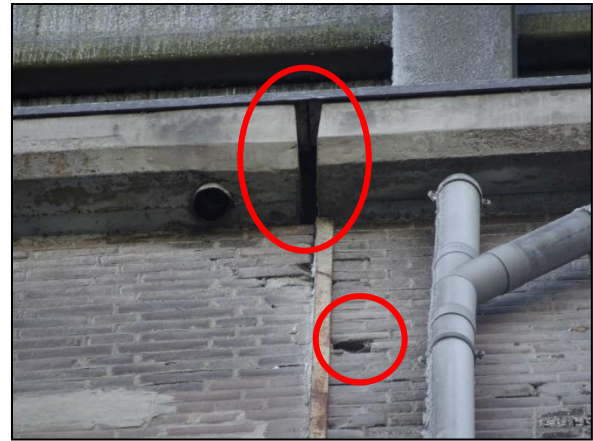
De silo's zijn opgetrokken uit massief beton. De daklijsten van de silo's hangen over en bieden mogelijk voldoende ruimte voor vleermuizen om onder het dak te komen. De bakstenen muren die rondom de silo's staan hebben open stootvoegen. Enkele delen van de hallen bestaan uit golfplaten met bakstenen muren eronder of achter waar vleermuizen achter kunnen kruipen. Het kantoorgebouw en gelijkvloerse garage hebben daklijsten die niet volledig aansluiten en diverse smalle openingen in de gevel zoals openingen rondom kabels, bekisting of roosters.

De gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, meervleermuis en laatvlieger worden als gebouwbewonende vleermuizen beschouwd. Deze soorten worden geacht de bebouwing te kunnen gebruiken voor alle functies: zomer-, kraam-, paar- en winterverblijfplaats. Door de hoogte van de productiehallen en silo's is de verwachting dat naast individuele winterverblijfplaatsen ook een massawinterverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis in de bebouwing kan zitten. Bij de renovatie van het pand kan sprake zijn van verstoring en vernietiging ten aanzien van een vaste rust- of voortplantingsplaats van desbetreffende soorten (zie hoofdstuk 6).

De aanwezige bomen op de onderzoekslocatie zijn onderzocht op holtes, spleten en/of loshangend schors, die kunnen dienen als potentiële vaste rust- of voortplantingsplaats voor boombewonende vleermuizen. Deze zijn niet aangetroffen en daarmee zijn verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen, zoals de rosse vleermuis, uit te sluiten.

Figuur 20. Detailfoto van aansluiting tussen het kantoorgebouw en de gelijkvloerse hal. Zichtbaar is ruimte tussen de buitenmuren en een opstaande daklijst.

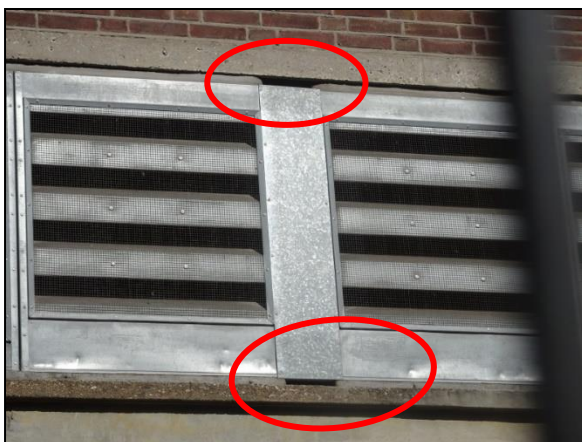
Figuur 21. Detailfoto van de daklijst van de oudere productiehal. Tussen de betonnen daklijst is ruimte aanwezig en een baksteen ontbreekt.

Figuur 22. Detailfoto van de betonnen daklijst bovenaan de liftschacht. Aan de onderzijde van de daklijst is een opening zichtbaar met krijtstrepen eronder (aangegeven met de rode cirkel).

Figuur 23. Detailfoto van het rooster onder de daklijst van het oude deel van de productiehal.

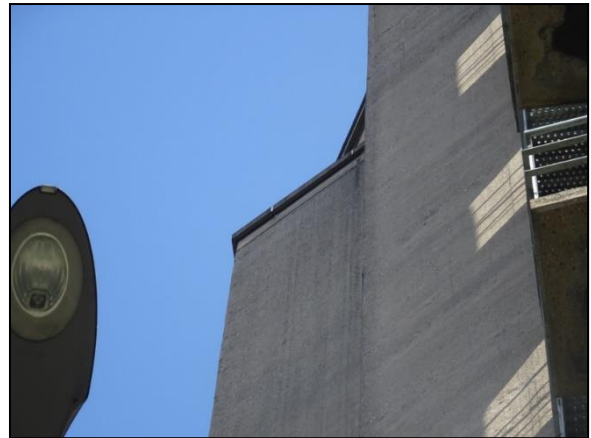
Figuur 24. Openingen aan weerszijden van de filterschermen van de recentere productiehal.

Figuur 25. Open stootvoegen in de bakstenen muur gelegen aan de voet van de silo's.

Figuur 26. Zicht op de onderzijde van de silo's.

Figuur 27. Detailfoto van de daklijst van de silo's. Onder de daklijst is enige ruimte zichtbaar.

Verblijfplaatsen buiten de onderzoekslocatie

Tussen de onderzoekslocatie en de omringende bebouwing ligt minimaal een straat breedte. Het is door de onderlinge afstand tot de bebouwing niet aannemelijk dat er in de directe invloedssfeer van de onderzoekslocatie potentiële verblijfplaatsen aanwezig zijn die negatieve invloed kunnen onderkennen van de werkzaamheden.

Foerageerhabitat

De onderzoekslocatie zal, gelet op het aanwezige habitat gebruikt kunnen worden door in de omgeving verblijvende vleermuizen als gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger om te foerageren. De plannen zullen echter geen aantasting van belangrijk foerageerhabitat vormen, aangezien de onderzoekslocatie grotendeels bestaat uit bebouwing en verharding en er enkel wat struiken en bomen op het terrein staan. Door de voorgenomen ingreep zal het aanbod van foerageermogelijkheden niet in het geding komen, in de directe omgeving is meer geschikt foerageerhabitat voor vleermuizen aanwezig, zoals de achtertuinen en groenvoorzieningen van de omringende woonwijk.

Vliegroutes

Vleermuizen maken veelal gebruik van lijnvormige (donkere) landschapselementen als houtsingels, beken en lanen om zich te verplaatsen tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden. De bebouwing op de onderzoekslocatie vormt geen essentieel lijnvormig element in het landschap en daardoor geen essentiële vliegroute. De kademuur zal intact blijven en als vliegroute kunnen blijven functioneren. Verstoring van potentieel belangrijke vliegroutes wordt niet verwacht, indien rekening wordt gehouden met de verlichting (hoofdstuk 6).

5.3 Overige zoogdieren

Uit verspreidingsgegevens van NDFF zijn binnen 3 kilometer van de onderzoekslocatie in de afgelopen 5 jaar de **bever** en **steenmarter** waargenomen.

De **bever** komt voor in het overgangsgebied tussen land en water zoals moerassen, langs beken, rivieren en meren. De bever heeft een voorkeur voor rustige rivieren en meren omzoomd door broekbossen met bomen als wilg en es. De aanwezigheid van bossen op de oevers is een vereiste. Door het ontbreken van opgaand groen aan de kades van de Rijnhaven is aanwezigheid van de bever niet aannemelijk op de onderzoekslocatie. Waarnemingen van de Bever hebben betrekking op de buitengebieden ten oosten en westen van Rotterdam, waar deze habitat wel aanwezig is. Nader onderzoek ten aanzien van de bever wordt niet benodigd geacht.

De **steenmarter** heeft een voorkeur voor gebieden met kleinschalige landbouw. Daarbij is de aanwezigheid van elementen zoals groenstroken, heggen, bosjes, greppels en bermen van belang. Ze zijn ook aanwezig in steden en rondom dorpen en kunnen in de winter in bebouwing verblijven. Het ontbreekt op de onderzoekslocatie aan houtwallen en bosschages die dekking bieden gedurende het foerageren en migreren tussen vaste rust- of voortplantingsplaatsen en foerageergebieden. Gezien de aanwezigheid van bruine ratten en muizen op de onderzoekslocatie (zie volgende paragraaf), zijn voedselbronnen voor de steenmarter aanwezig op de onderzoekslocatie. Indien de marter op de onderzoekslocatie foerageert zijn in de omgeving meer dan voldoende alternatieven aanwezig door de ligging in het havengebied. Daarnaast ontbreken vaste rust- of voortplantingsplaatsen en dekkingsmogelijkheden voor kleine marterachtigen op de onderzoekslocatie. Negatieve effecten voor kleine marterachtigen als gevolg van de voorgenomen ingreep zijn daardoor uit te sluiten.

Het voorkomen van overige grondgebonden zoogdieren waarvoor geen vrijstelling geldt, is tijdens het veldbezoek niet vastgesteld. Vanwege het ontbreken van geschikt habitat kan het voorkomen ervan redelijkerwijs worden uitgesloten.

Volgens de verspreidingsgegevens van de NDFF zijn in de afgelopen vijf jaar binnen enkele kilometers van de onderzoekslocatie de volgende grondgebonden zoogdieren uit de categorie 'andere soorten' waargenomen: **bosmuis, egel, haas, huisspitsmuis, konijn, veldmuis** en **vos**. De onderzoekslocatie vormt geschikt habitat voor een aantal soorten grondgebonden zoogdieren. Het gaat daarbij om algemene soorten als bruine rat en huisspitsmuis. Tijdens het veldbezoek is een bruine rat waargenomen rond de bebouwing en een werknemer gaf aan dat deze veelvuldig aanwezig zijn rond de fabriek. Door de voorgenomen werkzaamheden bestaat de kans dat holen van muizen worden vergraven. Voor deze algemeen voorkomende soorten geldt in de provincie Noord-Holland een algehele vrijstelling, mits de zorgplicht in acht genomen wordt (zie hoofdstuk 6).

5.4 Reptielen

Volgens gegevens van de NDFF zijn in de afgelopen 5 jaar in de directe omgeving van de onderzoekslocatie geen beschermde reptielen waargenomen. Vanwege ongeschikt habitat wordt op voorhand uitgesloten dat de onderzoekslocatie een beschermde functie voor reptielen vervult.

5.5 Amfibieën

Volgens gegevens van de NDFF zijn binnen enkele kilometers rondom de onderzoekslocatie in de afgelopen 5 jaar de volgende amfibieën uit de categorie 'andere soorten' waargenomen: **kleine watersalamander, gewone pad, meerkikker** en **bruine kikker**. Doordat wateroppervlakten als beken, sloten en plassen op de onderzoekslocatie ontbreken zijn voortplantingsmogelijkheden voor amfibieën op de onderzoekslocatie uitgesloten. Incidenteel kunnen algemene soorten als bruine kikker en gewone pad beschutting vinden tussen de beplanting. Voor de te verwachten soorten geldt echter in het kader van de Wet natuurbescherming een provinciale vrijstelling, waardoor een ontheffing bij verstoring niet noodzakelijk is. Indien deze algemene amfibiesoorten aanwezig zijn tijdens de voorgenomen werkzaamheden, kunnen negatieve gevolgen voor hen ontstaan gedurende de activiteiten (verwijderen van groen, vergraven van hieronder aanwezige grond). Het is hierdoor zaak om aandacht te schenken aan de algemene zorgplicht (zie hoofdstuk 6).

5.6 Vissen

Volgens gegevens van de NDFF zijn in de afgelopen 5 jaar in de directe omgeving van de onderzoekslocatie geen beschermde vissoorten waargenomen. Het is op voorhand uitgesloten dat de on-

derzoeksllocatie een beschermde functie voor vissen vervult. Wanneer werkzaamheden in het water van de Rijnhaven uitgevoerd worden dient de zorgplicht ten aanzien van algemene vissoorten (en vogelsoorten) in acht genomen te worden (hoofdstuk 6).

5.7 Ongewervelden

Libellen

Er zijn slechts enkele libellensoorten die binnen de Wet natuurbescherming een strenge bescherming genieten. Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF is in de afgelopen vijf jaar binnen enkele kilometers van de onderzoeksllocatie de **rivierrombout** waargenomen. Libellen zijn voor wat betreft hun verspreiding gebonden aan specifieke habitateisen, die veelal alleen in natuurgebied zijn te vinden. De rivierrombout heeft als habitat vooral plaatsen waar zand of slib op de oever is afgezet. Gezien het ontbreken van zand en de hoge mate van verharding van de kade zijn beschermde soorten niet te verwachten.

Vlinders

Beschermde vlinders stellen specifieke eisen aan het voortplantingshabitat. Bij het habitat is het belangrijk dat aan de eisen van alle stadia van de vlindersoort wordt voldaan. Voor de beschermde soorten in Nederland geldt dat deze veelal gebonden zijn aan zeldzame waardplanten, die vaak alleen in natuurterreinen zijn te vinden. Geschikte waardplanten voor beschermde vlindersoorten als sleedoornpage (sleedoorn), iepenpage (iep) en kleine ijsvogelvlinder (kamperfoelie) zijn op de onderzoeksllocatie niet aanwezig. Het is uitgesloten dat er binnen de onderzoeksllocatie geschikt habitat aanwezig is voor een (deel)populatie van een beschermde vlindersoort.

Overige soorten

Overige beschermde soorten, zoals vliegend hert, Europese rivierkreeft en platte schijfhoren, zijn op de onderzoeksllocatie uit te sluiten. Er is geen geschikt habitat voor dergelijke beschermde soorten op de onderzoeksllocatie aanwezig en er zijn geen waarnemingen bekend in de directe omgeving van de onderzoeksllocatie.

5.8 Vaatplanten

De beschermde vaatplanten de **blaasvaren** en **schubvaren** zijn in de afgelopen 5 jaar binnen enkele kilometers van de onderzoeksllocatie waargenomen volgens verspreidingsgegevens van de NDFF. Deze zeer zeldzame plantensoorten komen voor stenige ondergronden, waaronder oude stadsmuren en kades. Uit de verspreidingsgegevens van de NDFF is bekend dat de blaasvaren groeit aan de kade van de Rijnhaven, op circa 60 meter ten oosten van de verbinding tussen het nieuwe stadsstrand en de kade. Wegens werkzaamheden kon niet worden vastgesteld of de blaasvaren nog steeds aanwezig is, echter wordt gelet op de afstand tussen de onderzoeksllocatie en de groeiplaats geen effect op de blaasvaren verwacht. De schubvaren is aanwezig op geconcentreerde locaties in Rotterdam, waaronder de kade Wijnhaven en een muur bij station Rotterdam Lombardijen. Op de onderzoeksllocatie zijn geen schubvaren of blaasvaren waargenomen. Het voorkomen van beschermde plantensoorten op de onderzoeksllocatie is redelijkerwijs uitgesloten. De enige muurvegetatie aanwezig op de onderzoeksllocatie is gewone eikvaren, welke geen beschermde status geniet (figuur 28).

Figuur 28. Gewone eikvaren groeiend op de buitenmuur bij het oude deel van de productiehal.

6 TOETSING AAN SOORTENBESCHERMING

Als gevolg van de voorgenomen ingreep op de onderzoekslocatie kunnen er overtredingen van verbodsbepalingen uit soortbeschermingsparagrafen uit de Wet natuurbescherming optreden. In dit hoofdstuk wordt beschreven voor welke soorten er sprake is van dreigende overtreding van de Wet natuurbescherming en of met eenvoudige maatregelen overtreding is te voorkomen. Verder wordt beschreven voor welke soorten een vervolgetraject noodzakelijk is, bijvoorbeeld omdat toetsing van de ingreep aan de Wet natuurbescherming op basis van de huidige onderzoeksinspanning niet mogelijk is, en wat de eventuele consequenties zijn ten aanzien van ontheffingen.

6.1 Algemene broedvogels

Voor de algemene broedvogelsoorten die op de onderzoekslocatie zijn te verwachten geldt dat, indien het groen en de bebouwing buiten het broedseizoen worden verwijderd, er geen overtredingen plaats zullen vinden met betrekking tot deze soorten. Artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming (Het is verboden nesten te beschadigen, te vernielen of weg te nemen) is van toepassing. Hieronder valt ook het eksternest, omdat in de directe omgeving voldoende alternatieve broedlocaties aanwezig zijn. De nesten mogen alleen worden weggenomen wanneer deze op dat moment niet in gebruik zijn. In de Wet natuurbescherming wordt geen vaste periode gehanteerd voor het broedseizoen. Globaal kan voor het broedseizoen de periode maart tot september worden aangehouden. Geldend is echter de aanwezigheid van een broedgeval op het moment van ingrijpen.

Met betrekking tot het verwijderen van de aanwezige beplanting buiten het broedseizoen wordt geadviseerd om ook het snoeiafval buiten het broedseizoen te verwijderen. Een grote stapel snoeiafval vormt namelijk een ideale broedlocatie voor kleine vogelsoorten als de winterkoning. Indien onverhoopt een dergelijke soort hierin tot broeden komt, mag het snoeiafval niet eerder worden verwijderd dan wanneer de jongen definitief zijn uitgevlogen.

Indien het groen toch binnen het broedseizoen gekapt dient te worden, zal voorafgaand hieraan door een ter zake kundig ecooloog geïnspecteerd moeten worden of er broedgevallen binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden aanwezig zijn. De ecooloog zal naar aanleiding van de inspectie kunnen adviseren of het mogelijk is om het groen te kappen zonder daarbij broedvogels te verstoren.

Met betrekking tot de sloop van de bebouwing op de onderzoekslocatie wordt geadviseerd om werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. Indien dit niet mogelijk is, wordt geadviseerd de bebouwing vanaf het begin van het broedseizoen broedvogelvrij te (laten) houden om duiven- of meeuwnesten te voorkomen. Indien vogels tot broeden komen op de bebouwing, mogen de nesten niet eerder verwijderd worden dan wanneer de jongen definitief zijn uitgevlogen.

6.2 Vleermuizen

De bebouwing op de onderzoekslocatie is in principe geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. De sloop van deze bebouwing zou in geval van aanwezigheid van een verblijfsfunctie van vleermuizen kunnen leiden tot overtreding van de Wet natuurbescherming.

Alle vleermuissoorten zijn opgenomen in bijlage IV van de EU-Habitatrichtlijn, dier- en plantensoorten van communautair belang die strikt moeten worden beschermd. Vleermuizen worden ook benoemd in Bijlage II van de conventie van Bonn.

Gelet op de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor vleermuizen, zal aanvullend onderzoek noodzakelijk zijn om de daadwerkelijke functie van het gebied voor vleermuizen te kunnen vaststel-

len. Deze informatie is benodigd om vast te kunnen stellen of overtredingen van de Wet natuurbescherming aan de orde zijn. De functies die onderzocht dienen te worden zijn zomer-, paar- en individuele winterverblijfplaatsen van de **gewone dwergvleermuis**, **ruige dwergvleermuis**, **gewone grootoorvleermuis**, **meervleermuis** en **laatvlieger**. Een dergelijk aanvullend onderzoek dient te worden uitgevoerd conform het protocol voor vleermuisonderzoek (Netwerk Groene Bureaus). Dit houdt in dat afhankelijk van de potentiële functies er in de periode april tot en met september een aantal veldbezoeken uitgevoerd dient te worden. Vervolgens kan aan de hand van de onderzoeksresultaten worden vastgesteld of er overtredingen plaats zullen vinden bij de uitvoering van het project.

Bij het aantreffen van verblijfplaatsen van vleermuizen is bij de voorgenomen werkzaamheden overtreding van de Wet natuurbescherming naar verwachting niet te vermijden en is daarom een ontheffingsaanvraag aan de orde. Door het treffen van maatregelen zal de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats behouden moeten worden en zal schade aan individuen moeten worden voorkomen. Deze maatregelen, omschreven in een ecologisch activiteitenplan, dienen vervolgens ter goedkeuring worden voorgelegd aan de provincie Zuid-Holland, middels een ontheffingsaanvraag.

In potentie is de kadewand geschikt als vliegroute voor in de omgeving verblijvende vleermuizen. Daarnaast kunnen rond de onderzoekslocatie vleermuizen foerageren of passeren. Om verstoring op voorhand te voorkomen dient tijdens en na de werkzaamheden vleermuisvriendelijke verlichting gebruikt te worden. Daarbij wordt strooilicht naar de omgeving zo veel als mogelijk voorkomen. Vleermuisvriendelijke verlichting is amberkleurig en zo veel mogelijk omlaag gericht.

6.3 Algemene grondgebonden zoogdieren en algemene amfibieën

Voor de te verwachten soorten geldt dat de werkzaamheden mogelijk verstorend kunnen werken. Als gevolg van graafwerkzaamheden kunnen dieren verwond of gedood worden en holen kunnen worden verwijderd. Dit houdt een overtreding van artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming in. Voor de te verwachten soorten geldt, op grond van het provinciale soortenbeleid, bij ruimtelijke ontwikkelingen echter een vrijstelling, waardoor geen ontheffing hoeft te worden aangevraagd. Het is echter in het kader van de zorgplicht wel noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor de aanwezige individuen en al het redelijkerwijs mogelijke dient gedaan te worden om het doden van individuen te voorkomen (zie bijlage 1).

Het doden of verwonden kan plaatsvinden indien schuil- of voortplantingslocaties worden beschadigd, bijvoorbeeld door het instorten van het konijnenhol of het verwijderen van stenenstapels, takkenhopen, bladeren en andere materialen die door langdurige opslag of aanwezigheid schuilplaatsen bieden. De werkzaamheden moeten daarom buiten de gevoelige periode van voortplanting (zoogdieren) of winterrust (zoogdieren en amfibieën) uitgevoerd worden. Aanwezige dieren moeten de gelegenheid krijgen om veilig weg te komen.

6.4 Algemene vissen

Voor de te verwachten soorten geldt dat de werkzaamheden mogelijk verstorend kunnen werken. Als gevolg van eventuele (aanleg)werkzaamheden in de Rijnhaven zullen vissen moeten uitwijken naar andere delen. Gelet op het resterende oppervlak van de Rijnhaven zal hier voldoende mogelijkheid voor zijn. Bij ingrijpende werkzaamheden wordt geadviseerd om te werken volgens een ecologisch werkprotocol, waarmee gewaarborgd kan worden dat aan de zorgplicht ten aanzien van de vissen in de Rijnhaven wordt gewerkt.

6.5 Vaatplanten

Werkzaamheden die schadelijk zijn voor beschermde vaatplanten nabij de onderzoekslocatie (de blaasvaren) kunnen mogelijk leiden tot overtredingen van verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming (Artikel 3.10 lid 1). De schade kan plaatsvinden door het verdrukken, breken of verwijderen van delen van de plant. Indien nabij beschermde kadevegetatie gewerkt gaat worden dient om kadevegetatie heen gewerkt te worden en (indien dat niet mogelijk is) treffen van maatregelen zal schade aan individuele planten moeten worden voorkomen en is een overtreding van de Wet natuurbescherming niet aan de orde.

6.6 Overige soort(groep)en

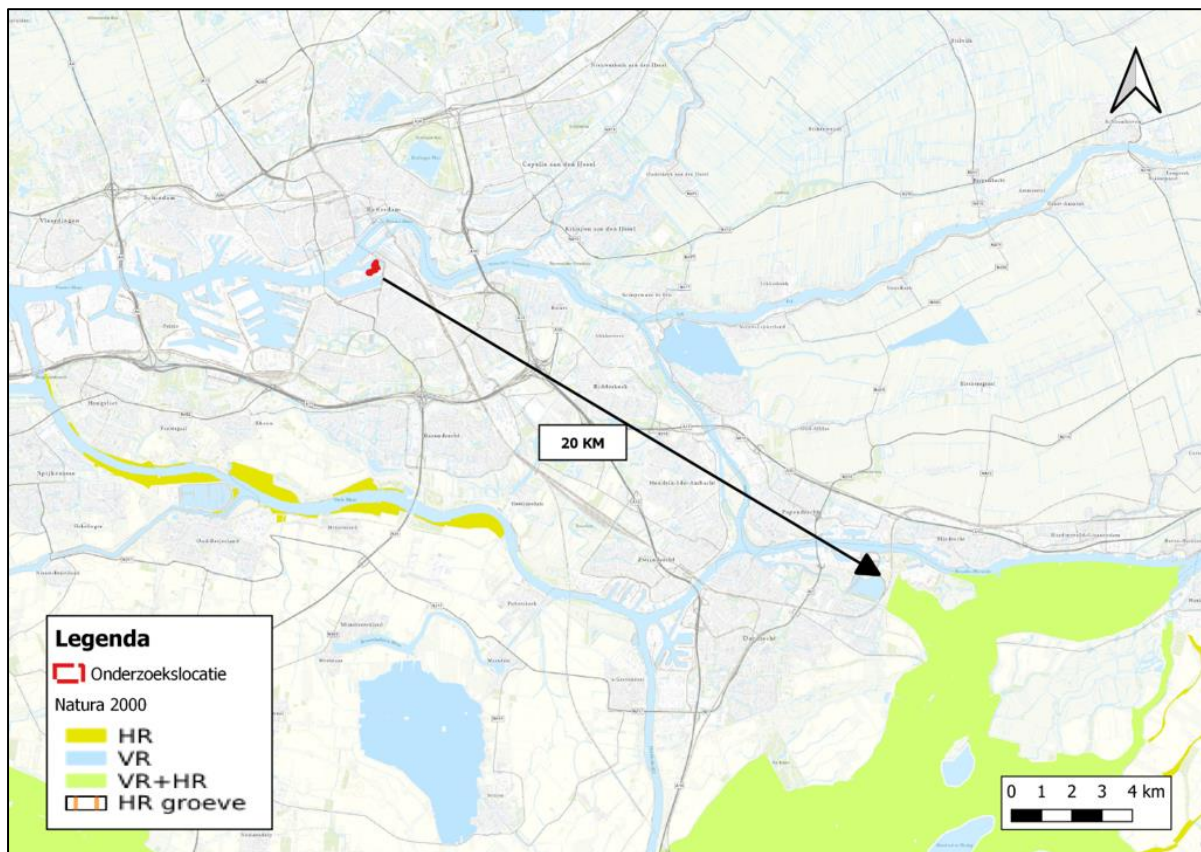
Overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van beschermde soorten behorend tot de overige soortgroepen zijn wegens het ontbreken van geschikt habitat/verblijfsmogelijkheden, op basis van verspreidingsgegevens, de aanwezigheid van voldoende alternatieven en/of gezien de aard van de ingreep in dit geval niet aan de orde.

7 TOETSING AAN GEBIEDENBESCHERMING

In algemene zin kan er door een plan sprake zijn van negatieve gevolgen, op vanuit de Wet natuurbescherming aangewezen beschermde gebieden. In dit hoofdstuk wordt beschreven voor welke gebieden er mogelijk sprake is van negatieve effecten als gevolg van de voorgenomen ingrepen op de onderzoekslocatie. Verder wordt beschreven of een vervolgtraject noodzakelijk is en wat de eventuele consequenties zijn ten aanzien van vergunningen.

7.1 Natura 2000

De onderzoekslocatie is niet gelegen binnen de grenzen, of in de directe nabijheid van een gebied dat aangewezen is als Natura 2000. Het meest nabijgelegen stikstofgevoelige Natura 2000-gebied, de Biesbosch, bevindt zich op circa 20 kilometer afstand ten zuidoosten van de onderzoekslocatie (zie figuur 29).

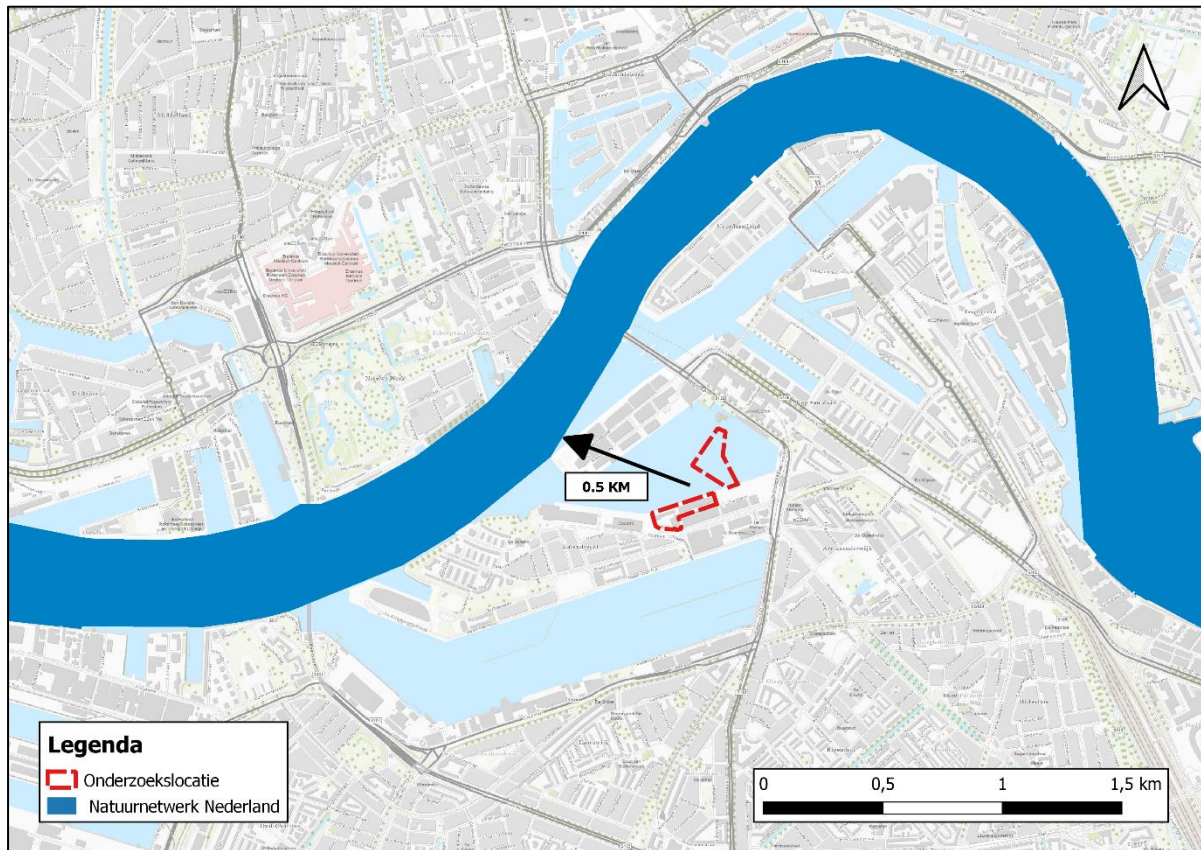

Figuur 29. Ligging onderzoekslocatie ten opzichte van Natura 2000.

De onderzoekslocatie is niet gelegen binnen een Natura 2000-gebied. Indien er sprake zou zijn van een effect, betreft dit een extern effect. Externe effecten als gevolg van licht, trilling en geluid als door de voorgenomen plannen op de onderzoekslocatie zijn, gezien de afstand tot de meest nabijgelegen Natura 2000-gebieden niet te verwachten. Externe effecten als gevolg van een toename van stikstofdepositie zijn vanwege de grootte van de ingreep op voorhand niet uit te sluiten. Vervolgonderzoek in het kader van de gebiedsbeschermingsparagrafen uit de Wet natuurbescherming ten aanzien van stikstof wordt noodzakelijk geacht. Dit kan in eerste instantie worden onderzocht middels een modelberekening (Aerius-calculator).

7.2 Natuurnetwerk Nederland

De onderzoekslocatie maakt geen deel uit van het Natuurnetwerk. Het meest nabijgelegen gebied bevindt zich circa 500 meter ten noordwesten van de onderzoekslocatie. In figuur 30 is de ligging van de onderzoekslocatie ten opzichte van het Natuurnetwerk Nederland weergegeven.

Figuur 30. Ligging onderzoekslocatie ten opzichte van het Natuurnetwerk Nederland.

Gelet op artikel 6.24 van de omgevingsverordening van de provincie Zuid-Holland uit 2019 worden beperkingen opgelegd vanuit het kader van het Natuurnetwerk Nederland wanneer deze gelegen zijn in het Natuurnetwerk Nederland, of deel uitmaken van de strategische reservering van natuur. Beide vereisten zijn niet van toepassing op de onderhavige onderzoekslocatie. Vervolgonderzoek in het kader van het Natuurnetwerk Nederland wordt niet noodzakelijk geacht.

8 HOUTOPSTANDEN

De Wet natuurbescherming beschermt bos van minimaal 10 are en bomenrijen van minimaal 21 bomen, gelegen buiten de bebouwde kom (de zogenaamde 'houtopstanden'). Het is verboden deze houtopstanden geheel of gedeeltelijk te vellen zonder voorafgaande melding bij gedeputeerde staten. In dit hoofdstuk wordt beschreven of er bij de voorgenomen kap sprake is van meldingsplicht en herplantplicht conform artikel 4.2 en artikel 4.3 van de Wet natuurbescherming. Verder wordt beschreven of er vervolgmaatregelen getroffen dienen te worden ten behoeve van de voorgenomen houtkap.

De bomen op de onderzoekslocatie vallen niet onder de definitie houtopstanden als bedoeld in paragraaf 4.1 van de Wet natuurbescherming, omdat het minder dan 21 bomen betreft. Vervolgstappen ten aanzien van de Wet natuurbescherming is niet benodigd. Voor kap van de bomen wordt geadviseerd om bij de gemeente navraag te doen of een omgevingsvergunning benodigd is.

9 SAMENVATTING EN CONCLUSIES

Econsultancy heeft in opdracht van Red Company B.V. een quickscan Wet natuurbescherming uitgevoerd aan de Rijnhaven te Rotterdam.

De opdrachtgever is voornemens het merendeel van de bebouwing op de onderzoekslocatie te slopen en nieuwbouw op de locatie te realiseren. Tevens zal op een deel van het wateroppervlak van de Rijnhaven een stadsstrand gerealiseerd worden. Het onderzoek heeft tot doel om in te schatten of er op de onderzoekslocatie planten- en diersoorten, gebieden of houtopstanden aanwezig zijn die volgens de Wet natuurbescherming een beschermde status hebben en die mogelijk negatieve gevolgen kunnen ondervinden door de voorgenomen ingreep.

De aanwezigheid van geschikt habitat op de onderzoekslocatie voor de verschillende soorten en soortgroepen is weergegeven in tabel I. In de tabel is samengevat of de voorgenomen ingreep mogelijk verstorend kan werken en wat de consequenties zijn voor eventuele vervolgstappen, zoals soortgericht nader onderzoek of vergunningtrajecten. In de tabel is weergegeven of maatregelen noodzakelijk zijn om overtreding van de Wet natuurbescherming voor bepaalde soortgroepen te voorkomen.

Tabel I. Overzicht geschiktheid onderzoekslocatie voor soortgroepen en te nemen vervolgstappen

Soortgroep		Geschikt habitat	Ingreep verstorend	Nader onderzoek	Ontheffings-aanvraag	Bijzonderheden / opmerkingen*
Broedvogels	algemeen	ja	ja	nee	nee	het verwijderen van nestgelegenheden en snoeiafval buiten het broedseizoen uitvoeren
	jaarrond beschermd	ja	nee	nee	nee	-
Vleermuizen	verblijfplaatsen	ja	mogelijk	ja	mogelijk	-
	foerageergebied	ja	nee	nee	nee	vleermuisvriendelijke verlichting toepassen (met name bij kade).
	vliegroutes	ja	nee	nee	nee	vleermuisvriendelijke verlichting toepassen (met name bij kade).
Grondgebonden zoogdieren		ja	mogelijk	nee	nee	aandacht voor zorgplicht ten aanzien van kleine zoogdieren zoals bruine rat en huisspitsmuis.
Amfibieën		minimaal	mogelijk	nee	nee	aandacht voor zorgplicht ten aanzien van kleine amfibieën zoals de bruine pad en gewone kikker.
Reptielen		ja	nee	nee	nee	-
Vissen		nee	nee	nee	nee	aandacht voor de zorgplicht ten aanzien van vissen in de rijnhaven.
Libellen en vlinders		nee	nee	nee	nee	-
Overige ongewervelden		nee	nee	nee	nee	-
Vaatplanten		ja	mogelijk	nee	nee	aantasting van schubvaren op de kade (>60 meter ten oosten) voorkomen tijdens werkzaamheden.
Gebiedsbescherming		Gebied aanwezig	Ingreep verstorend	Nader onderzoek	Vergunningplicht	
Natura 2000		20 km	mogelijk	ja	mogelijk	onderzoek naar stikstofdepositie benodigd (middels Aeries-calculator).
Natuurnetwerk Nederland		500 m	nee	nee	nee	-
Houtopstanden		n.v.t.	-	-	-	bij de gemeente informeren of omgevingsvergunning benodigd is voor kap bomen.

* Wijzigingen in het planvoornemen kunnen van invloed zijn op de uitkomst van het onderzoek.

Conclusie

De onderzoekslocatie bevat (potentiële) nestgelegenheden voor **algemene broedvogels**. Overtredingen kunnen worden voorkomen door de werkzaamheden buiten het broedseizoen (globaal tussen begin maart en september) uit te voeren. Het verwijderen van eventueel aanwezige nestgelegenheden kan buiten het broedseizoen uitgevoerd worden. Wanneer de aanwezige beplanting buiten het broedseizoen wordt gesnoeid of verwijderd, wordt geadviseerd om ook het snoeiafval buiten het broedseizoen te verwijderen om broedgevallen hierin te voorkomen. Indien onverhoopt een dergelijke soort hierin tot broeden komt, mag het groen niet eerder worden verwijderd dan wanneer de jongen definitief zijn uitgevlogen. Indien werkzaamheden in het broedseizoen plaatsvinden dient voor aanvang van de werkzaamheden een broedvogelinspectie plaats te vinden.

Op basis van onderhavige quickscan Wet natuurbescherming dient voor de uitvoering van de plannen middels aanvullend onderzoek tevens meer duidelijkheid te worden verkregen omtrent de aan- of afwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen. Geadviseerd wordt nader onderzoek uit te laten voeren naar de functies zomer-, kraam-, paar- en winterwinterverblijf van de onderzoekslocatie voor de vleermuissoorten **gewone dwergvleermuis**, **ruige dwergvleermuis**, **gewone grootoorvleermuis**, **meervleermuis** en **laatvlieger**. Ten aanzien van mogelijk in de omgeving langsvliegende en verblijvende vleermuizen wordt geadviseerd om verlichtingsarmaturen te gebruiken die naar beneden schijnen en daarmee zo min mogelijk strooilicht veroorzaken, of andere vleermuisvriendelijke verlichting toe te passen.

Aan de kade van de Rijnhaven groeit de beschermde plantensoort **schubvaren**. De groeiplaats ligt 60 meter ten oosten van de onderzoekslocatie. Mogelijk kan tijdens de werkzaamheden de kademuur aangetast worden. Tijdens de werkzaamheden dient ervoor gewaakt te worden dat schubvaren niet aangetast wordt.

Voor beschermde soorten behorend tot de **overige soortgroepen** zijn overtredingen ten aanzien van de Wet natuurbescherming wegens het ontbreken van geschikt habitat, het ontbreken van sporen en/of vanwege een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling niet aan de orde. Wel dient met betrekking tot **algemene grondgebonden zoogdieren** en **amfibieën** rekening te worden gehouden met de algemene zorgplicht waarbij al het redelijkerwijs mogelijke gedaan dient te worden om het beschadigen van individuen te voorkomen. Aantoonbaar werken conform de zorgplicht kan gebeuren door te handelen middels een op maat gemaakt ecologisch werkprotocol.

Met betrekking tot **Natura 2000-gebieden** zijn externe effecten als gevolg van een toename van stikstofdepositie niet op voorhand uit te sluiten, daarom wordt geadviseerd een Aerius-berekening te laten uitvoeren.

GERAADPLEEGDE BRONNEN

Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J. Thissen, K. Canters, & J. Buys 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren - Natuur van Nederland 12. Naturalis Biodiversity Center & EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden.

Limpens H., Regelink J. (2017). Vleermuizen en planologie. Zoogdiervereniging, Nijmegen.

Ministerie van Economische Zaken 2016. Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen. Lees hier wat de Wet natuurbescherming daarover regelt. Versie 1.3, december 2016. Ministerie van Economische Zaken, Den Haag.

Nationale Database Flora en Fauna (NDFF), uitvoerportaal; <https://ndff-ecogrid.nl>, zoekgebied Zuid-Holland, 3 kilometer rondom de onderzoekslocatie, periode 2016-2021.

Provinciale staten van Zuid-Holland 2019. Verordening (PZH-2019-677696264) houdende regels over het beschermen en benutten van de fysieke leefomgeving (Omgevingsverordening Zuid Holland).

www.natura2000.nl/gebieden

www.sovon.nl (soortgegevens vogels)

www.verspreidingsatlas.nl/ (verspreidingsgegevens NDFF)

Bijlage 1 toelichting verbodsbepalingen Wet natuurbescherming

Zorgplicht

Het eerste artikel in de Wet natuurbescherming heeft betrekking op de zorgplicht en heeft betrekking op het voorkomen of beperken van schade aan soorten en gebieden, voor zover deze niet middels overige verbodsbepalingen zijn gereguleerd (zie tabel II). Het gaat daarbij in de praktijk vooral om minder streng beschermde soorten, waarbij het onnodig doden, verwonden of beschadigen dient te worden vermeden.

Tabel II. Zorgplicht

Artikel 1.11. Zorgplicht	
1.	Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2.	De zorg houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
a)	dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
b)	indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
c)	voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

Overtreding van de zorgplicht is niet strafbaar gesteld; “de zorgplicht kan wel door toepassing van bestuursdwang worden gehandhaafd”. Deze formulering van de zorgplicht brengt met zich mee dat wanneer men een bepaalde handeling wilt verrichten die gevolgen voor natuurwaarden zou kunnen hebben, men zich daaraan voorafgaand op de hoogte stelt van de aanwezige natuurwaarden, de kwetsbaarheid ervan en de mogelijke gevolgen daarvoor van het voorgenomen handelen. De zorgplicht is te allen tijde van toepassing, ook al vindt er geen overtreding van een verbodsbepaling plaats. Indien er aanleiding is maatregelen te nemen ten aanzien van de zorgplicht, zal dat voor het betreffende beschermde natuurgebied en de betreffende soortgroep in deze rapportage worden aangegeven.

Soortenbescherming

De Wet natuurbescherming onderscheidt beschermingsregimes voor soorten op grond van internationale verdragen, aangevuld met soorten die vanuit een nationaal oogpunt beschermd worden. Hierdoor zijn er in de Wet natuurbescherming drie verschillende verbodsartikelen per categorie soorten;

- soorten van de Vogelrichtlijn (*artikel 3.1*);
- soorten van de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn (*artikel 3.5*);
- andere soorten (*artikel 3.10*).

In tabel III t/m V worden deze artikelen nader toegelicht.

Tabel III. Verbodsbepalingen en toelichting Artikel 3.1 Wet natuurbescherming

Artikel 3.1. Soorten van de Vogelrichtlijn	
1.	Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2.	Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3.	Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4.	Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5.	Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.
Toelichting	
Alle inheemse vogelsoorten in Nederland vallen onder de Vogelrichtlijn. De Vogelrichtlijn is een richtlijn vanuit de Europese Unie uit 1979 en heeft betrekking op de instandhouding van alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten op het Europese grondgebied van de Lidstaten waarop het Verdrag van toepassing is. De lijst met soorten is niet limitatief.	

Tabel IV. Verbodsbepalingen en toelichting Artikel 3.5 Wet natuurbescherming

Artikel 3.5. In het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn	
1.	Het is verboden in het wild levende dieren van deze soorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2.	Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3.	Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4.	Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van deze dieren te beschadigen of te vernielen.
5.	Het is verboden planten van soorten uit de Habitatrichtlijn of het Verdrag van Bern in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onttrenten of te vernielen.
Toelichting	
Het gaat bij artikel 3.5 over in het wild levende dieren van verschillende soortgroepen. In de wet wordt voor vogelsoorten uit bijlage II van het verdrag van Bern geen uitzondering gemaakt. Van de vogelsoorten die in Nederland voorkomen is hieronder een selectie gemaakt. Van de overige soortengroepen zijn alle soorten genoemd.	
Soorten	
Planten	drijvende waterweegbree, groenknolorchis, kruipend moerasscherm, zomerschroeforchis
Zoogdieren	bever, hamster, hazelmuis, lynx, Noordse woelmuis, otter, wolf, wilde kat
Walvisachtigen	bruinvis, bultrug, butskop (hille), dwergpotvis, dwergvinvis, gestreepte dolfin, gewone dolfin, gewone spitsdolfijn, gewone vinvis, griend, grijze dolfin, kleine zwaardwalvis, narwal, Noordse vinvis, orka, potvis, spitsdolfijn van Gray, tuimelaar, walrus witflankdolfijn, witsnuitdolfijn, witte dolfin
Vleermuizen	Bechsteins vleermuis, bosvleermuis, Brandts vleermuis, franjestaart, gewone baardvleermuis, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, grijze grootoorvleermuis, grote hoefijzerneus, grote rosse vleermuis, ingekorven vleermuis, kleine dwergvleermuis, kleine hoefijzerneus, laatvlieger, meervleermuis, mopsvleermuis, Noordse vleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis, tweekleurige vleermuis, vale vleermuis, watervleermuis
Amfibieën	boomkikker, geelbuikvuurpad, heikikker, kamsalamander, knoflookpad, poelkikker, rugstreeppad, vroedmeesterpad
Reptielen	dikkopschildpad, gladde slang, Kemps' zeeschildpad, lederschildpad, muurhagedis, soepschildpad, zandhagedis
Vissen	houting, steur
Vlinders	apollovlinder, boszandoog, donker pimpernelblauwtje, grote vuurvlinder, moerasparelmoervlinder, monarchvlinder, pimpernelblauwtje, teunisbloempijlstaart, tijmblauwtje, zilverstreephooibeestje
Libellen	bronslibel, gaffellibel, gevlekte witsnuitlibel, groene glazenmaker, mercurwaterjuffer, Noordse winterjuffer, oostelijke witsnuitlibel, rivierrombout, sierlijke witsnuitlibel
Insecten	brede geelrandwaterroofover, gestreepte waterroofover, heldenbok, juchtleerkever, oeveraas, vermiljoenkever
Overig	Bataafse stroommossel, platte schijfhoren

Artikel 3.5. In het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn

Vogels	appelvink, baardman, beflijster, bergeend, bergfluit, bijeneter, blauwborst, blauwe kiekendief, boerenzwaluw, bontbekplevier, bonte strandloper, bonte vliegenvanger, boomklever, boomkruiper, boompieper, boomvalk, bosrietzanger bosruiter, bosuil, braamsluiper, brandgans, bruine kiekendief, buizerd, casarca, Cetti's zanger, draaihal, duinpieper, dwergmeeuw, dwergster, Engelse kwikstaart, Europese kanarie, fitis, fluit, geelgors, gekraagde roodstaart, gele kwikstaart, geoorde fuut, glanskop, goudhaan, grasmus, graspieper, graszanger, grauwe kiekendief, grauwe klauwier, grauwe vliegenvanger, griel, groene specht, groenling, grote bonte specht, grote gele kwikstaart, grote karekiet, grote stern, grote zilvereiger, havik, heggenmus, hop, huiszwaluw, ijsvogel, kerkuil, klapekster, klein waterhoen, kleine barmst, kleine bonte specht, kleine karekiet, kleine plevier, kleine zilvereiger, kleinste waterhoen, kluut, kneu, koolmees, koereiger, kraanvogel, krekelzanger, kortsnavelboomkruiper, kruisbek, kuifmees, kwak, kwartelkoning, lepelaar, matkop, middelste bonte specht, nachtegaal, Noordse stern, oehoe, oeverloper, oeverpieper, oeverzwaluw, ooievaar, orpheusspotvogel, paapje, pestvogel, pimpelmees, poelruiter, porseleinhoen, purperreiger, putter, ransuil, rietgors, rietzanger, rode wouw, roerdomp, roodborst, roodborsttapuit, roodhalsfuut, rouwkwikstaart, sijs, slangenarend, slechtvalk, smelleken, snor, sperwer, spotvogel, sprinkhaanzanger, steenuil, steltkluut, strandplevier, taigaboomkruiper, tapuit, tijtjaf, torenvalk, tuinfluit, velduil, visarend, visdief, vuurgoudhaan, wespandief, wielewaal, winterkoning, witbandkruisbek, witte kwikstaart, witwangster, nachtzwaluw, woudaap, zeearend, zwarte mees, zwarte ooievaar, zwarte roodstaart, zwarte specht, zwarte stern, zwarte wouw, zwartkop, zwartkopmeeuw
--------	---

Tabel V. Verbodsbepalingen en toelichting Artikel 3.10 Wet natuurbescherming

Artikel 3.10. Andere soorten		
Het is verboden om: 1. In het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, vlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A1, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen. 2. De vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen. 3. Vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B2, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.		
Toelichting		
Het gaat bij artikel 10 om in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, vlinders, libellen en kevers. Dieren zijn opgenomen in bijlage onderdeel A1. Planten zijn opgenomen in bijlage onderdeel B2 van de Wet natuurbescherming. Voor een aantal zoogdieren, amfibieën en reptielen geldt per provincie een vrijstelling onder bepaalde voorwaarden. Dit verschilt per provincie. De betreffende soorten zijn aangegeven met een sterretje. Daarnaast is het mogelijk dat sommige provincies ook 'eigen' beschermde soorten hanteren, als aanvulling op het landelijke.		
Soorten		
Dieren	Zoogdieren	aardmuis*, boommarter, bosmuis*, bunzing*, damhert, das, dwergmuis*, dwergspitsmuis*, edelhert, eekhoorn*, egel*, eikelmuis, gewone bosspitsmuis*, gewone zeehond, grote bosmuis, grijze zeehond, haas*, hermelijn*, huisspitsmuis*, konijn*, molmuis, ondergrondse woelmuis*, ree*, rosse woelmuis*, steenmarter*, tweekleurige bosspitsmuis*, veldmuis*, veldspitsmuis, vos*, waterspitsmuis, wezel*, wild zwijn, woelrat*
	Amfibieën	Alpenwatersalamander, bruine kikker*, gewone pad*, kleine watersalamander*, meerkikker*, middelste groene kikker*, vinpootsalamander, vuursalamander
	Reptielen	adder, hazelworm*, levendbarende hagedis*, ringslang
	Vissen	beekdonderpad, beekprik, elrits, gestippelde alver, grote modderkruiper, kwabaal
	vlinders	aardbeivlinder, bosparelmoevlinder, bruin dikkopje, bruine eikenpage, donker pimpernelblauwtje, duinparelmoevlinder, gentiaanblauwtje, grote parelmoevlinder, grote vos, grote vuurvlinder, grote weerschijnvlinder, iepenpage, kleine heivlinder, kleine ijsvogelvlinder, kommavlinder, pimpernelblauwtje, sleedoornpage, spiegel dikkopje, veenbesblauwtje, veenbosparelmoevlinder, veenhooibeestje, veldparelmoevlinder, zilveren maan
	Libellen	beekrombout, bosbeekjuffer, donkere waterjuffer, gevlekte glanslibel, gewone bronlibel, hoogveenglanslibel, Kempense heidelibel, speerwaterjuffer
	Overige soorten	Europese rivierkreeft, vliegend hert
Planten		akkerboterbloem, akkerdoornzaad, akkerogentroost, bekierde ogentroost, berggamander, bergnachtorchis, blaasvaren, blauw guichelheil, bokkenorchis, bosboterbloem, bosdravik, brave hendrik, brede wolfsmelk, breed wollegras, bruinrode wespenorchis, dennenorischis, dregs, echte gamander, franjegentiaan, geelgroene wespenorchis, geplooid vrouwenmantel, getande veldsla, gevlekt zonneroosje, glad biggenkruid, gladde zegge, groene nachtorchis, groensteel, groot spiegelklokje, grote bosaardbei, grote leeuwenklauw, honingorchis, kalkboterbloem, kalketrip, karthuiszanger, karwijselie, kleine ereprijs, kleine schorseneer, stijve wolfsmelk, kleine wolfsmelk, kluwenklokje, knollathyrus, knolspirea, korensla, kranskarwij, kruip-tijm, lange zonnedaauw, liggende ereprijs, moerasgamander, muurbloem, naakte lathyrus, naaldenkervel, pijlscheefkalk, roggelelie, rood peperboompje, rozenkransje, ruw pazelzaad, scherpkruid, schubvaren, schubzegge, smalle raai, spits havikskruid, steenbraam

Volgens artikel 3.31 zijn de verboden, bedoeld in de artikelen 3.1, 3.5 en 3.10 niet van toepassing op handelingen die zijn beschreven in en aantoonbaar worden uitgevoerd overeenkomstig een door het Ministerie van Economische Zaken goedgekeurde gedragscode en die plaatsvinden in het kader van bestendig beheer, bestendig gebruik, of ruimtelijke ontwikkeling of inrichting.

Houtopstanden

De bescherming van houtopstanden onder conform hoofdstuk 4 van de Wet natuurbescherming heeft als doel om het aanwezige areaal bos in Nederland te behouden. Onder houtopstanden vallen alle zelfstandige eenheden van bomen, boomvormers of struiken van een oppervlakte van tien are of meer of rijbeplanting die meer dan twintig bomen omvat.

Binnen de Wet natuurbescherming zijn op houtopstanden de artikelen van toepassing die zijn opgenomen in tabel VI.

Tabel VI. Bescherming houtopstanden in de Wet natuurbescherming

Artikel 4.1	De artikelen uitgezonderd artikel 4.6 zijn niet van toepassing op: - Houtopstanden binnen de bij besluit van de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom; - Houtopstanden op erven of in tuinen; - Fruitbomen en windschermen om boomgaarden; - Naaldbomen, kennelijk bedoeld om te dienen als kerstbomen, indien niet ouder dan twintig jaar; - Kweekgoed; - Wegbeplantingen, beplantingen langs waterwegen en eenrijige beplantingen langs landbouwgronden bestaande uit wilgen en populieren; - het dunnen van een houtopstand; - uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die kennelijk zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa, indien zij: - ten minste eens per tien jaar worden geoogst; - bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per beplantingseenheid, zijnde een aangeesloten beplanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan twee meter, en - zijn aangelegd na 1 januari 2013.
Artikel 4.2	- Het is verboden een houtopstand geheel of gedeeltelijk te vellen of te doen vellen, met uitzondering van het periodiek vellen van griend- of hakhout, zonder voorafgaande melding daarvan bij gedeputeerde staten. - Gedeputeerde staten kunnen het vellen van houtopstanden telkens voor ten hoogste vijf jaar verbieden ter bescherming van bijzondere natuur- of landschapswaarden.
Artikel 4.3 lid 1 en 2	Ingeval een houtopstand geheel of gedeeltelijk is geveld, met uitzondering van het periodiek vellen van griend- of hakhout, of anderszins teniet is gegaan, draagt de rechthebbende zorg voor het op bosbouwkundig verantwoorde wijze herbeplanten van dezelfde grond binnen drie jaar na het vellen of tenietgaan van de houtopstand. De rechthebbende vervangt binnen drie jaar na de herbeplanting, bedoeld in het eerste lid, herbeplanting die niet is aangeslagen.
Artikel 4.4 lid 1	De artikelen 4.2, eerste en derde lid, en 4.3, eerste en tweede lid, zijn niet van toepassing op: het vellen van houtopstanden en herbeplanten op een wijze die is beschreven in en aantoonbaar wordt gerealiseerd overeenkomstig een door Onze Minister goedgekeurde gedragscode. het vellen van houtopstanden ter uitvoering van een instandhoudingsmaatregel of een passende maatregel in het kader van natuurontwikkeling en -beheer
Artikel 4.5	Gedeputeerde staten kunnen ontheffing verlenen van artikel 4.3, eerste en tweede lid, ten behoeve van herbeplanting op andere grond, indien de herbeplanting voldoet aan bij provinciale verordening gestelde regels.

Bijlage 2 Verklarende woordenlijst

Externe werking

Niet alleen activiteiten in een Natura 2000-gebied/NNN hebben invloed op de staat van instandhouding van het gebied, ook activiteiten buiten het gebied kunnen de natuurwaarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt "externe werking" genoemd. Er bestaat geen ruimtelijke grens voor externe werking: bepalend zijn de effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de soorten en habitattypen in het Natura 2000-gebied/NNN, ongeacht de afstand tot het beschermde gebied.

Expert Judgement

Inschatting van een deskundige op grond van zijn kennis en ervaring.

Foerageerhabitat

Het gebied waarbinnen een soort voedsel zoekt.

Foerageren

Zoeken en vinden van voedsel door dieren (jachtgebied).

Functioneel leefgebied

Hiermee wordt het gebied dat is benodigd om de functionaliteit van een voortplantingsplaats of van een vaste- rust of voortplantingsplaats te behouden. Een nestlocatie of voortplantingsplaats kan bijvoorbeeld alleen succesvol functioneren, wanneer er voldoende habitat (schuilgelegenheid, voedsel etc.) van voldoende kwaliteit aanwezig is om te kunnen paren, eieren te leggen en jongen groot te brengen.

Gunstige staat van instandhouding

Er is sprake van een gunstige staat van instandhouding van een soort of habitatype als de omstandigheden waarin de soort of het habitatype voorkomt perspectief bieden op een duurzaam voortbestaan van die soort of dat habitatype.

Habitat

Omvat de plaatsen waar een bepaald organisme voorkomt doordat de abiotische en biotische factoren (niet levende en levende natuur) van die plaatsen voldoen aan de eisen en toleranties die het organisme stelt om te kunnen overleven, groeien en zich voortplanten.

Kraamverblijfplaats

Voortplantingsplaats van vleermuizen. Het gaat hierbij vaak om de vrouwelijke exemplaren van een kolonie (ook wel kraamgroep genoemd) die gezamenlijk hun jongen grootbrengen. De aantallen vleermuizen in een kraamgroep kan oplopen tot meerdere honderden exemplaren.

Landschappelijk inpassingsplan

Het inpassen van ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied middels een ontwerp van de groenvoorziening, dat voldoet aan het beleid ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit. Hierdoor wordt zorg gedragen dat een ruimtelijke ontwikkeling past in het landschap.

Landhabitat

Amfibieën zijn voor de voortplanting afhankelijk van water. Buiten de voortplantingsperiode maakt de soortgroep gebruik van landhabitat als onderdeel van het leefgebied. Landhabitat voor amfibieën omvat onder andere structuurrijke of opgaande vegetatie zoals (loof)bos, houtwallen, struikgewas, heide, ruigtekruiden, vegetaties en moeras.

Mitigerende maatregelen

Maatregelen die negatieve effecten bij een ingreep voorkomen of reduceren.

Omgevingscheck

Een omgevingscheck wordt uitgevoerd bij verlies van leefgebied van een jaarrond beschermde functie van een soort die door een ingreep (tijdelijk) verloren gaat. De omgeving van de ingreep wordt door een ter zake deskundige beoordeeld op aanwezigheid van voldoende alternatief leefgebied en/of potentiële verblijfplaatsen.

Ontheffing

De Wet natuurbescherming is bedoeld om planten- en diersoorten die vrij in het wild leven te beschermen. Om deze kwetsbare soorten te beschermen bevat de Wet natuurbescherming een aantal verbodsbepalingen. Onder bepaalde voorwaarden mogen de activiteiten wel doorgaan, daarvoor kan een ontheffing benodigd zijn. Een ontheffing is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt.

Paarverblijfplaats

Dit is een verblijfplaats die hoofdzakelijk in het najaar (september/oktober) door vleermuizen worden gebruikt om te paren. Eén mannetje kan een dergelijke verblijfplaats met meerdere vrouwtjes delen. In de omgeving van de paarverblijfplaats wordt veelal door het territoriale mannetje middels baltsvluchten getracht vrouwtjes aan te lokken.

Activiteitenplan

Een activiteitenplan dient als begeleidend document voor een ontheffingsaanvraag. In het activiteitenplan zijn maatregelen verwoord waarmee de functionaliteit van een rust- of voortplantingsplaats van een beschermde soort behouden blijft en schade aan individuen wordt voorkomen.

Populatie

Een biologische populatie is een groep individuen van dezelfde soort die zich onderling voortplant en als zodanig geïsoleerd is van andere zulke groepen.

Rode Lijst

Rode Lijsten laten zien welke soorten zijn verdwenen en welke soorten in een gebied sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam zijn. Er bestaan verschillende Rode Lijsten. Voor vogels, voor zoogdieren, planten, paddenstoelen, insecten en voor allerlei andere soortgroepen. Rode Lijsten hebben geen officiële juridische status. Plaatsing op de lijst maakt een dier dus nog geen 'beschermde diersoort' in de zin van de Wet natuurbescherming. De Rode Lijsten hebben in de praktijk wel een belangrijke signaleringfunctie. Door de Rode Lijst te raadplegen, kunnen alle instellingen die met natuurbehoud te maken hebben rekening houden met bedreigde soorten.

Significant negatief effect

Een effect is in het kader van de Wet natuurbescherming significant als de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied dreigen te worden aangetast.

Het begrip 'significant' staat centraal in de toepassing van het beschermingsregime voor Natura 2000-gebieden bij zowel vaststelling van beheerplannen als de vergunningverlening. Het bepaalt of een uitvoerige toetsing, een zogenaamde passende beoordeling, moet worden uitgevoerd. Indien als gevolg van een ingreep de toekomstige oppervlakte habitat of leefgebied, aantal van een soort of kwaliteit van een habitat lager zal worden dan zoals bedoeld in de instandhoudingsdoelstelling, dan kan sprake zijn van significante gevolgen. Voor het goede begrip, de soorten hoeven er niet te zitten, het gebied moet geschikt zijn voor de soorten.

Voortplantingsplaats of rustplaats

Een plek binnen het leefgebied van een soort die essentieel is voor de levenscyclus van een individu. De Wet natuurbescherming omschrijft niet exact wat een vaste rust- of voortplantingsplaats is. Dit is soortafhankelijk.

Vliegroute

Een vaste route die door vleermuizen wordt gebruikt tussen de verblijfplaatsen naar foerageergebieden.

Winterverblijfplaats

Verblijfplaats die gebruikt wordt om de periode van winterrust te overbruggen. Voor vleermuizen zijn dit vorstvrije, maar koele en vochtige plekken. Er kans sprake zijn van massaverblijfplaatsen, verblijfplaatsen van kleine groepen of één of enkele individuen.

Zomerverblijfplaats

Buiten de kraamperiode worden deze door groepjes vrouwtjes en jongen gebruikt, in de kraamperiode door individuele mannetjes.

